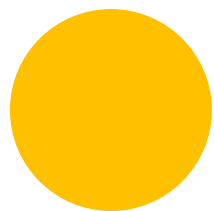
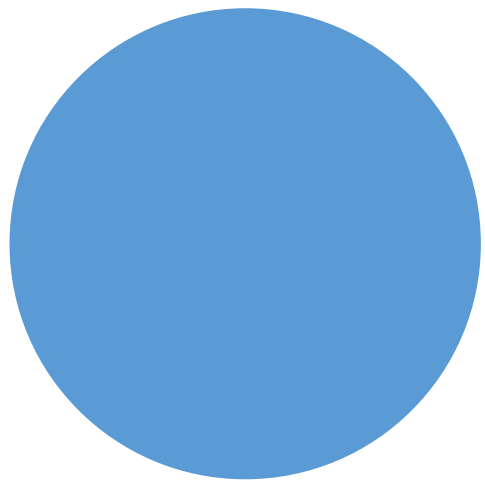

Iekļaujoša izglītība: taisnīgas
izglītības sistēmas vīzija

Marija Golubeva

Visiem bērniem ir vienādas
tiesības uz labu izglītību

Sociāla vide ietekmē bērnu izredzes iegūt labu izglītību

- Pastāv lielas atšķirības skolu kvalitātē.
- Ne visu skolēnu vecāki var veltīt daudz enerģijas, laika vai naudas bērna sagatavošanai skolai, vai skolas izvēlei.

Vai izglītības politika atbalsta vienādas iespējas?

Izglītības politikas mērķi Latvijā ilgu laiku ir bijuši saistīti galvenokārt ar ekonomisko izaugsmi un valstisko identitāti.

Vienādo iespēju un iekļaujošās izglītības jautājumi bija sekundāri.

Nevienlīdzība ir viens no nopietniem attīstību traucējošajiem faktoriem (OECD).

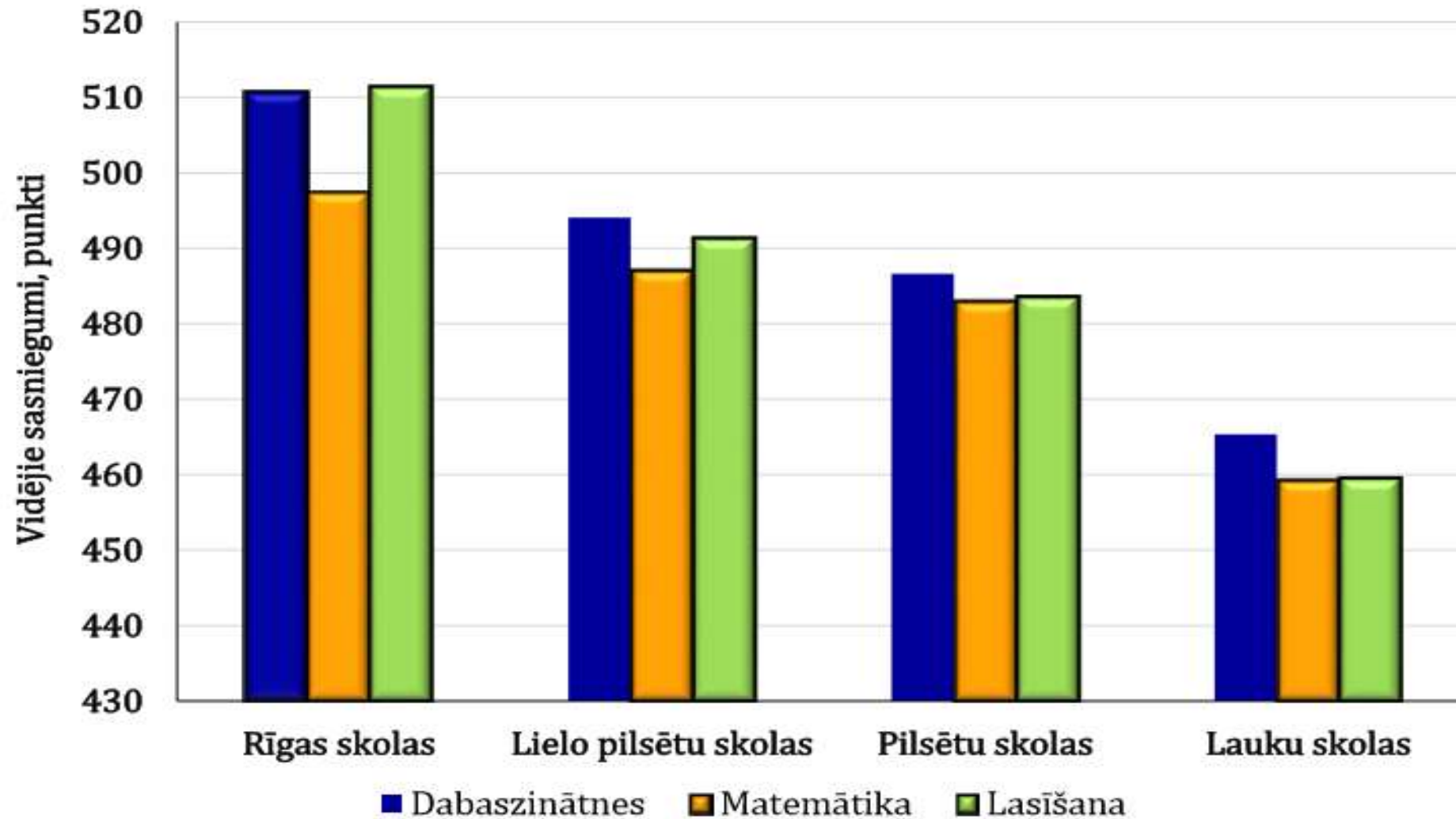
Skola var ietekmēt, kādas izredzēs iegūt labu izglītību ir bērniem no ģimenēm ar zemiem ienākumiem / mazāk izglīto vecāku bērniem/ bērniem ar īpašām vajadzībām un mācīšanās traucējumiem/ mazākumtautību bērniem.

Arī Latvijā, kur
vairākums
bērnu apmeklē
valsts un
pašvaldību
skolas, pastāv
izglītības
nevienlīdzība

Dažas (akūtas) nevienlīdzības izpausmes:

- bērni bez smagām attīstības problēmām spec. skolās/ internatos;
- bērni ar ļoti zemu sekmēm matemātikā prof. skolās;
- Izglītības kvalitātes atšķirības lielās un mazās skolās.

Vienlīdzīgas iespējas? (PISA 2015, A. Kangro)

Sekmju atšķirību analīze: Latvijas Banka (2017)

Eksāmenu rezultāti labāki lielās skolās, kur arī skolotāju algas ir lielākas.

Skolotāju vidējais vecums negatīvi ietekmē eksāmenu rezultātus.

Skolēni pilsētu skolās sasniedz labākus eksāmenu rezultātus skolu lieluma, lielāku skolotāju algu un atšķirīgas skolēnu struktūras dēļ.

Starp skolotājiem, kas paši kārtoja centralizētus eksāmenus, sekmīgākie biežāk strādā lielās skolās, nesekmīgākie – mazās skolās.

Ģeogrāfiskai vietai nav nozīmes (blakus var atrasties ģimnāzija ar lieliskiem eksāmenu rezultātiem un vidusskola ar sliktiem rezultātiem).

Dažādas
izglītības
sistēmas
iemieso
dažādu
sabiedrību
vērtības

E. Grīns (A. Green, *Regimes of Social Cohesion*)

- ASV, Lielbritānija – individuālisma vērtības, sacensība.
- Vācija, Beļģija – korporatīvisms, katrai soc. grupai savs labums no izglītības sistēmas.
- **Ziemeļvalstis – vienādas iespējas, solidaritāte.**

Sociālā
nevienlīdzība
Latvijā

Džini (Gini) koeficients

Somija 0.25

Zviedrija 0.28

Latvija 0.35

ES (vidēji) 0.31

Iekļaujoša
izglītības
sistēma =
taisnīga
izglītības
sistēma

Individuāla pieeja: Katra cilvēka individuālām mācīšanās vajadzībām piemēroti risinājumi.

Vienādas iespējas: Iekļaujošai izglītībai ir arī sociāla dimensija. Papildus uzmanība/ ieguldījums, lai panāktu bērnu, kuru vecāki nevar parūpēties par izglītību, iesaisti mācību procesā. Kvalitatīva un pieejama pieaugušo izglītība.

Iekļaujoša skola, kur mācības notiek vairākās valodās un bērni jūtas labi neatkarīgi no dzimtās valodas.

Deinstitucionalizācija: atteikšanās no PSRS speciālās izglītības sistēmas mantojuma (spec. skolas, diagnoze kā pamats pedagogu pieejai).

Latvijas izglītības politika: kas būtu jāmaina?

Pašvaldības netiek galā ar nevienlīdzību starp skolām. Igaunijā, lai risinātu šo problēmu, **valsts pārņem vidusskolas**.

Skolotāju **kvalitātes prasības/ vērtēšana/ labas algas** – ne tikai Ziemeļvalstu, bet arī Igaunijas un Skotijas piemēri.

Prof. skolās un pamatskolās ar sliktam sekmēm – spēcīgākus matemātikas un angļu valodas skolotājus (**pamatprasmes visiem**).

Iekļāujoša izglītība darbos, ne tikai vārdos (skolotāju palīgi, tehnoloģijas, deinstitucionalizācija).

Integrēta satura un valodas pasniegšana visās skolās.

Vienādām iespējām un taisnīgai izglītības sistēmai jākļūst par valsts politikas mērķi.

Vienādu iespēju garantēšana praksē prasa lielus ieguldījumus un ļoti pārdomātu un mērķtiecīgu politiku. Bet vispirms tā prasa kopīgu izpratni par to, ka veidot taisnīgāku sabiedrību ir mūsu interesēs.

